

Đề bài
Phân tích
truyện ngắn

Làng

của Kim Lân.

Bài làm

Bất cứ một truyện ngắn nào trong đó đều có một nhân vật chính. Diễn biến cốt truyện xoay quanh tâm lí, tình cảm, hành động của nhân vật trung tâm này. Tác giả thường gói gắm tâm tư tình cảm của nhân vật đó. Trong truyện *Làng*, Kim Lân đã bộc lộ tình yêu làng, yêu quê hương đất nước khá đậm nét, sâu sắc. Đọc tác phẩm này, ta cảm nhận được nhân vật ông Hai thật độc đáo. Tình yêu làng ở ông có những nét đặc sắc, riêng biệt, được thể hiện thành một cá tính đáng trân trọng, đáng học tập.

Ông Hai yêu nước và tự hào về làng Dầu nơi *chôn rau cắt rốn*, nơi *quê cha đất tổ* của ông. Tình cảm ấy thể hiện trước hết ở cái tính hay khoe về làng, lấy làm hãnh diện về làng của mình.

Trước cách mạng, mỗi bận đi đâu xa ông thường khoe cái sinh phần của viên tổng đốc làng ông hoặc có khi có khách bên họ ngoại ở dưới tỉnh Nam lên chơi, thế nào ông cũng dắt ra xem lạng cụ Thượng cho kì được... Ông có vẻ hãnh diện cho làng có được cái sinh phần ấy lắm. *Chết! Chết, tôi chưa thấy cái dinh cơ nào mà lại được như cái dinh cụ Thượng làng tôi. Có lắm lắm là của. Vườn hoa, cây cảnh nom như là động ấy!* Chi tiết này giúp người đọc thấy rõ tính cách của nhân vật: tự hào về làng quê mình.

Về sau, cách mạng đã giúp ông thay đổi nhận thức, hiểu được sự lầm lẫn của mình. Tuy nhiên, ẩn sau sự lầm lẫn ấy ta cũng thấy rõ tình cảm tự hào của ông đối với làng. Cho nên khi nhận ra những giá trị chân chính của làng thì niềm tự hào của ông càng trở nên lớn lao.

Từ ngày cách mạng thành công, khoe làng, ông khoe cái khí thế dồn dập, hào hùng của thời kì khởi nghĩa: già, trẻ, trai, gái tham gia cướp chính quyền, tập tự vệ, đào hào, đắp ụ chuẩn bị chống Pháp.

Ông khoe làng ông có cái phòng thông tin tuyên truyền sáng sủa thoáng mát nhất vùng, cái chòi phát thanh cao, chiều chiều loa gọi cả làng đều nghe thấy.

Mỗi lần kể chuyện về làng, ông nói một cách say sưa và náo nức lạ thường, hai con mắt ông sáng hẳn lên, cái mặt biến chuyển, hoạt động. Tóm lại ở ông khoe làng đã thành một cái thứ tật, một thứ nghiện. Ông nói về làng ông *cho sướng miệng, cho đỡ nhớ cái làng*. Ta hiểu đằng sau cái tật đó chính là tấm lòng chân thật gắn bó của ông với làng, là niềm tự hào chân chính của ông về quê hương mình.

Ông Hai say sưa kể những thành tích của làng và càng say sưa hơn khi những thành tích đó có phần đóng góp của ông. Ông tự hào nhớ lại thuở ông *gia nhập phong trào từ hồi còn bóng tối, vác gậy đi tập một, hai*. Khi dân làng tản cư, ông ở lại *cùng anh em đi đào đường, đắp ụ*, công việc bề bộn, ông mãi mê làm *chẳng còn kịp nghĩ gì đến vợ con nhà cửa nữa*.

Ông nói được, làm được. Công việc chung của làng, ông nói say sưa mà làm cũng say sưa.

Vì ông yêu mến làng nên mọi nỗi khổ đau hay niềm vui sướng đều gắn bó với cái làng quê yêu dấu đó.

Khi bắt đắc dĩ phải tản cư, ông buồn khổ lắm, tiếc nhất là không được góp phần gánh vác công việc chung cùng những người ở lại.

Khi gặp người tản cư ở dưới xuôi lên, đưa tin giặc tràn vào làng Dầu, cả làng làm Việt gian, ông đau xót quá *cổ ông nghẹn đắng hẳn lại, da mặt tê rân rân. Ông lão lặng đi, tưởng như đến không thở được.* Ông ngượng, không dám nói chuyện với người đàn bà tản cư và tìm cách lảng tránh. Quay trở về, ông phải *cúi gằm mặt xuống mà đi.* Về đến nhà, ông *nằm vật ra giường* không dám lộ mặt ra khỏi nhà. Ông buồn, ông xấu hổ, ông tự tranh luận với mình hoặc đâm ra cáu gắt với vợ con. Nhiều lúc *nước mắt ông cứ tràn ra.* Đêm ông Hai *trần trọc không sao ngủ được. Ông hét trở mình bên này rồi lại trở mình bên kia, thở dài.* Có lúc ông *lão lặng hẳn đi, chân tay nhũn ra, tưởng chừng như không cất lên được.* Tiếng đồn loang ra cả gia đình ông buồn khổ. Ông càng đau xót. Niềm tin nỗi ngờ giằng xé lòng ông *chả nhẽ cái bọn ở làng lại đốn đến thế được! Ông kiểm điểm từng người trong óc. Không mà, họ toàn là những người có tinh thần cả mà. Họ đã từng ở lại làng quyết tâm một sống một chết với giặc, có đời nào lại cam tâm làm điều nhục nhã ấy.*

Có lúc ông nghĩ: *làng thì yêu thật, nhưng làng theo Tây mất rồi thì phải thù.* Những lúc buồn khổ quá ông chỉ biết ôm con vào lòng than thở cùng con *như để ngỏ lòng mình, như để nhìn lại mình oan cho mình nữa. Anh em đồng chí biết cho bố con ông, cụ Hồ trên đầu cổ xét soi cho bố con ông.*

Có lẽ đây là lần mà nỗi đau về làng đến với ông một cách tê tái nhất, quặn quại nhất. Suốt ngày đêm ông day dứt, lòng dạ bồi hồi. Đến khi ông chủ tịch ở dưới quê lên cải chính tin đó, ông như mở cờ trong bụng. Mua quà chia cho các con. Lật đật đi báo tin với mọi người, đi cải chính cho mọi người. Bây giờ chính ông lại rất vui, rất tự hào khi nghe tin nhà mình bị giặc đốt: *Tây nó đốt nhà tôi rồi bác ạ. Đốt nhẵn! Ông chủ tịch làng tôi vừa mới lên trên này cải chính... Cải chính tin làng chợ Dầu chúng tôi là Việt gian ấy mà. Láo! Láo hết! Toàn là sai sự mục đích cả!*

Cũng chỉ được bằng ấy câu, ông Hai lại chạy vọt đi nơi khác để loan tin vui. Tối ông lại khoe về làng. Ông kể lại hôm Tây vào khủng bố làng ông, chúng nó có bao nhiêu thằng, đi những lối nào, dân quân tự vệ làng ông chiến đấu ra sao... Ông kể rành rọt, tỉ mỉ như chính ông vừa dự trận đánh ấy xong. Điều đó, càng khắc sâu đặc điểm của nhân vật. Chính từ tình cảm đó mà ông Hai yêu quý cụ Hồ và yêu nước sâu sắc.

Ông Hai là hình tượng nhân vật người nông dân yêu nước. Những con người đó đã động viên con em đi kháng chiến để làm nên chiến thắng cho dân tộc. Nhân vật ông Hai để lại trong ta ấn tượng đẹp về tình yêu nước của người Việt Nam.

Trần Minh Hà